

UZASADNIENIE

Powód M. S. w pozwie wniesionym dnia 28 lipca 2010 roku żądał zasądzenia na jego rzecz od pozwanego Skarbu Państwa – Aresztu Śledczego w S. 50.000 zł zadośćuczynienia, oraz zasądzenia od pozwanego 10.000,00 zł na wskazany cel społeczny - na Dom Dziecka w E..

Powód wniósł nadto o obciążenie pozwanego kosztami procesu.

W uzasadnieniu wskazał, iż od 2005 roku odbywa w pozwanej jednostce penitencjarnej karę pozbawienia wolności, na poczet, której zaliczono mu okresy tymczasowego aresztowania w roku 2002 i 2003. Podał, iż pozwany wbrew przepisom Kodeksu karnego wykonawczego nie zapewnił mu odpowiednich warunków higienicznych podczas odbywania kary pozbawienia wolności. Niektóre z cel mieszkalnych nie posiadają zabudowanych kąpek sanitarnych, co narusza prawo do prywatności osobistej osadzonych. W jadłospisie nie podaje się gramatury produktów wchodzących w skład podawanych osadzonym posiłków. Zmniejszane są racje chleba i margaryny, co ma bezpośrednie przełożenie na zdrowie osadzonych. W oknach cel zamontowane są podwójne kraty, co rzutuje zarówno na zdrowie psychiczne jak i fizyczne skazanych gdyż ogranicza dostęp światła słonecznego do cel mieszkalnych. Jednocześnie 3,5 metrowy mur naprzeciwko okna celi, w której powód odbywa karę pozbawienia wolności usytuowany jest w odległości 2,75 m od muru budynku, co dodatkowo utrudnia dostęp światła naturalnego do tego pomieszczenia. Powód podkreślił, iż przed zatrzymaniem w 2005 roku nie miał problemu ze wzrokiem. Obecnie ma wadę na jednym oku o wartości – 1,75. Potrafi przeczytać pismo bez okularów, ale gorzej widzi z większej odległości. Pobyt w warunkach jakie panują w Areszcie Śledczym w S. doprowadził więc do pogorszenia się stanu zdrowia narządu wzroku powoda. Powód podkreślił, iż jego zdaniem zasadniczy wpływ na pogorszenie się wzroku miało usytuowanie telewizora na wysokości 2 m od podłogi.

Powód dodał, iż przypadająca na jednego osadzonego powierzchnia celi w budynku B Aresztu Śledczego wynosi 2,75 m kw. (po odliczeniu powierzchni zajmowanej przez stolik, łóżka i inne elementy wyposażenia) a tym samym jest niższa niż 3 m kw. przewidywane przez Kodeks karny wykonawczy. Powyższy metraż w ocenie powoda narusza jego godność, gdyż musi poruszać się w tak ograniczonej powierzchni.

Powód wskazał również, iż temperatura w celach w czasie upalnych dni wynosi od 45 do 50 ° C, co może prowadzić u skazanych do rozdrażnienia psychicznego.

Powód podkreślił, iż pozwany nie zapewnił mu w czasie odbywania kary pozbawienia wolności pomieszczenia gospodarczego, gdzie można by uprać i wysuszyć swoje ubrania i bieliznę. Jednocześnie łaźnia jest raz w tygodniu, co w okresie letnich upałów może prowadzić do wybuchu epidemii. Osoby zdrowe osadzane są z osobami zarażonymi wirusem HIV. Brak jest zajęć kulturalno-oświatowych jak i dostępu do pracy zarobkowej dla skazanych. Ilość przydzielanych skazanym środków czystości urąga godności ludzkiej. Powód podał, iż na miesiąc otrzymuje rolkę papieru toaletowego. Środki do dezynfekcji sanitarnej (płyn do wc) przydzielane są co 2 miesiące w ilości 500 g. Powyższe w praktyce uniemożliwia skazanym zachowanie higieny.

Kierowane w tym zakresie do administracji Aresztu Śledczego w S. żądania nie przyniosły żadnego rezultatu a powód odbierany był jako tzw. osoba roszczeniowa.

Wskutek wskazanego wyżej całokształtu zachowania pozwanego stan zdrowia psychicznego powoda się pogorszył. Obecnie musi zażywać leki uspokajające z powodu nabytej nerwicy, do której doprowadziło długotrwałe przebywanie w warunkach przeludnienia. Powód podkreślił, iż nie ma zdiagnozowanego żadnego schorzenia psychiatrycznego.

Pozwany Skarb Państwa – Areszt Śledczy w S. w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów procesu.

W uzasadnieniu wskazał, iż zawarte w pozwie roszczenie jest ogólnikowe, nie poparte żadnymi dowodami a w konsekwencji uznać należy je za nieuzasadnione. Przytoczone przez powoda okoliczności nie znajdują potwierdzenia w stanie faktycznym sprawy. Nadto pozwany podkreślił, iż powód nie wskazał w jakim okresie przebywał w warunkach przeludnienia.

Jednocześnie pozwany podniósł zarzut przedawnienia co do roszczeń powoda obejmujących okres wcześniejszy niż trzy lata od dnia złożenia pozwu wskazując, iż powodowi znane były warunki w jakich przebywał, a z którymi wiąże zgłoszone w pozwie roszczenia a nadto znana mu była osoba, która ewentualną szkodę z tym związaną winna naprawić.

Pozwany dodał, iż w pawilonie B (...) Aresztu Śledczego nie ma cel mieszkalnych, które nie zapewniły by normy 3 m kw. Na jednego osadzonego średnia norma w tej części Aresztu wynosi 3,32 m kw. na osadzonego. Pozwany podkreślił, iż stan techniczny cel, w których powód przebywał był dobry. Cele te były kompletnie wyposażone, zgodnie z wymogami regulującego tę materię rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 roku w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Powód otrzymywał i otrzymuje środki higieny i utrzymania czystości w celi zgodnie z ww. rozporządzeniem. Dostaje trzy posiłki dziennie, ma zapewnioną wymianę bielizny i pościeli. Oświetlenie cel pozostaje zgodne z projektem budowlanym pawilonu B. Przed złożeniem pozwu powód nie składał skarg na deficyt oświetlenia naturalnego czy sztucznego.

W ocenie pozwanego w celach panuje odpowiednia temperatura a ta wskazana przez powoda w pozwie jest nierealna.

Pozwany podkreślił, iż powód miał zapewniony dostęp do zajęć kulturalno – oświatowych, w tym możliwość korzystania ze świetlicy, uczestniczyć w zajęciach readaptacyjnych, plastycznych, grach stolikowych i innych zajęciach sportowych. Powód brał udział w szkoleniu kursowym (...).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód odbywa karę pozbawienia wolności w pozwanym Areszcie Śledczym od 2005 roku (okoliczność bezsporna).

Aktualnie przebywa w celi w pawilonie B oddanym do użytku w 2008 roku. Pojemność tego pawilonu wynosi 210 osadzonych i została zatwierdzona przez Dyrektora Generalnego Służby więziennej pismem z dnia 28 grudnia 2007 roku nr BIS- (...). Powierzchnia cel mieszkalnych tam usytuowanych pozwala na zapewnienie osobom odbywającym karę pozbawiania wolności powierzchni powyżej 3 m kw. na osobę, przy czym średnia powierzchnia wynosi 3,32 m kw. na osobę. Są tam również celem zapewniające powierzchnię od 4 do 6 m kw. na osadzonego. Pomiar powierzchni cel mieszkalnych dokonywany jest przez komisję powołaną przez Dyrektora Aresztu Śledczego. Uwzględnia się obmiar powierzchni podłogi w celi z wyłączeniem kącików sanitarnych oraz wnęk okiennych. Powierzchni tej nie pomniejsza się o gabaryty sprzętu kwaterunkowego znajdującego się w celach.

W pawilonie, w którym aktualnie przebywa powód znajdują się kąciki sanitarne wyodrębnione zgodnie z Wytycznymi Programowo-Funkcjonalnymi oraz Wymogami Technicznymi dla Pawilonów Zakwaterowania Osadzonych – Instrukcji Zastępcy Dyrektora Generalnego (...) Więziennictwa z dnia 1 września 2006 roku. W kąciku tym znajduje się umywalka i sedes. W pawilonach A i C umywalka znajduje się poza kącikiem sanitarnym – w celi. W oknach celi, w której aktualnie przebywa powód, podobnie jak też w oknach pozostałych cel znajdujących się w budynkach (...) aresztu śledczego zamontowane są zabezpieczenia w postaci krat i siatek ochronnych uniemożliwiających przekazywanie osadzonym i przez osadzonych przedmiotów. Skrzydła okien osadzeni mogą swobodnie otwierać. Za nimi znajduje się siatka ochronna z oczkami 2 na 2 cm a dalej krata więzienna. Światło słoneczne dociera do pomieszczenia celi. W celach zamontowane jest również sztuczne oświetlenie na suficie. W dzień sztuczne światło jest wyłączone. O ile z uwagi na warunki pogodowe istnieje potrzeba doświetlenia celi osadzony może poprosić oddziałowego o włączenie sztucznego światła również w ciągu dnia. Cele mieszkalne w okresie grzewczym są ogrzewane. Powód nie skarżył się administracji Aresztu Śledczego na odnośnie zbyt wysokiej, bądź zbyt niskiej temperatury.

Osadzeni będący nosicielami wirusa HIV umieszczani są w celach ogólnych. Informacja o nosicielstwie znana jest jedynie służbie zdrowia a osób tych nie izoluje się od innych skazanych.

(notatka służbowa z dnia 12.10.2010 roku k. 36, zeznania świadka A. M. (1) k.62 verte k. 63, R. D. k. 63-63 verte).

Powodowi, podobnie jak innym skazanym w oparciu o rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 roku w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz. U. Nr 186 poz. 1820) wydawane są środki higieny osobistej zgodnie z zestawem 1/H (załącznik do ww. rozporządzenia, to jest 100 g mydła, krem do golenia i noży do golenia, rolka papieru toaletowego i 200 g proszku do prania miesięcznie. Powód otrzymuje również środki do utrzymania porządku i czystości w celi mieszkalnej – 200 ml płynu do mycia naczyń co miesiąc, płyn do wc 500 ml i płyn uniwersalny 1 l co 2 miesiące.

Raz tygodniu powodowi raz w tygodniu wymienia się bieliznę osobistą a pościelową co dwa tygodnie (to jest zgodnie z § 6 ww. rozporządzenia). Drobne prawnie osadzeni robią bezpośrednio w celach, gdzie również je suszą na oknach, sznurkach rozwieszonych w celach bądź wykorzystując w tym celu wyposażenie cel- jak chociażby łóżka.

Zgodnie z § 30 ust 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 roku w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz. U. Nr 152 poz. 1493) powodowi umożliwia się raz tygodniu skorzystania z ciepłej kąpieli. Wszystkim osadzonym udostępniana jest w celach ciepła woda trzy razy dziennie po posiłkach. Dostęp do wody zimnej powód posiada na bieżąco w swojej celi.

Powodowi wydawane są trzy posiłki dziennie, w tym jeden gorący według odpowiedniej normy żywienia o odpowiedniej wartości kalorycznej, zgodnie z § 1 rozporządzenia ministra sprawiedliwości z dnia 2 września 2003 roku w sprawie określenia wartości dziennej normy żywienia oraz rodzaju diet wydawanych osobom osadzonym w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz. U. Nr 167 poz. 1633 ze zm.). Jadłospisy podawane do wiadomości osadzonych poprzez wywieszenie w ogólnodostępnym miejscu zawierają informacje o produktach użytych do przyrządzenia posiłku w tym wskazanie, który posiłek przeznaczony jest dla konkretnej grupy żywieniowej. Treść jadłospisu podawana jest również na bieżąco przez radiowęzeł (notatka służbowa z dnia 11.10.2010 roku k. 37-38, jadłospisy koperta k. 47, zeznania świadka A. M. (2) k. 62 verte-63).

Powód ma zapewniony dostęp do zajęć kulturalno-oświatowych oraz sportowych organizowanych w Areszcie Śledczym w S.. Uczestniczył w zajęciach plastycznych, został jednak skreślony z listy uczestników w związku z próbą wyniesienia z zajęć i wniesienia na teren pawilonu materiałów plastycznych. Z zajęć szachowych powód został wycofany dyscyplinarnie. Powód uczestniczy w zajęciach sportowych tenisa stołowego. Brał udział w szkoleniu kursowym (...) jak również w pracach pielęgnacyjnych przy terenach zielonych w obrębie pawilonów Ai B. Z tych ostatnich prac został jednak wycofany z uwagi na niewłaściwe zachowanie i próbę wniesienia na teren oddziału tytoniu niewiadomego pochodzenia. Powód nie brał udziału w pracach społecznych organizowanych przez służby Aresztu Śledczego na rzecz jednej z organizacji pożytku publicznego z uwagi na swoje zachowanie, które nie budziło zaufania osoby nadzorującej te prace. Powód brał również aktywny udział w konkursach organizowanych w Areszcie Śledczym. Sam również wymyślał kolejne tematy takich konkursów. (zeznania świadka P. S. k. 63 verte, notatka służbowa z dnia 13.10.2010 roku k. 39).

Powód w dniu 22 kwietnia 2009 roku był konsultowany okulistycznie. Stwierdzono wadę rzędu -1,0 obu oczu. Specjalista zalecił korektę okularową. W toku pobytu w Areszcie Śledczym w S. powód zgłaszał personelowi medycznemu między innymi zaburzenia snu i nadpobudliwość. Każda wizyta w ambulatorium kończyła się odpowiednią do diagnozy poradą medyczną oraz zapisaniem odpowiednich medykamentów (dokumentacja medyczna koperta k. 47, notatka służbowa z dnia 19.10.2010 roku k. 40).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o przywołane wyżej dowody.

Sąd zważył, co następuje:

Roszczenie powoda nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie wskazać należy, iż w przedstawionym wyżej stanie faktycznym przesłanek i podstaw odpowiedzialności pozwanej jednostki Skarbu Państwa poszukiwać należy w treści przepisu art. 417 § 1 k.c., zgodnie z którym za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb państwa, lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.

Jak wynika z powyższego warunkiem stosowania tegoż przepisu, a co za tym idzie i przewidywanego w nim reżimu odpowiedzialności jest wyrządzenie szkody przez bezprawne, lub niezgodne z prawem działanie bądź zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej.

Nie ulega wątpliwości, iż jednostki penitencjarne spełniając zadania publiczne do jakich należy zaliczyć m.in. realizacja wyroków i postanowień sądowych dotyczących pozbawienia wolności i tymczasowego aresztowania wykonują władzę publiczną w rozumieniu art. 417 § 1 k.c.

Powód formułując swoje roszczenie o zasądzenie 50.000,00 zł wskazał, iż domaga się zadośćuczynienia za krzywdy jakich doznał przebywając w (...) Areszcie Śledczym oraz za pogorszenie w związku z tym ogólnego stanu zdrowia fizycznego (w tym narządu wzroku) jak i zdrowia psychicznego.

Roszczenia powyższe wbrew nazwaniu ich przez powoda roszczeniami o zadośćuczynienia należało więc traktować odpowiednio jako zadośćuczynienie za krzywdę spowodowaną warunkami pobytu w pozwanej jednostce penitencjarnej (art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 448 k.c.) oraz odszkodowanie za pogorszenie się stanu zdrowia (art. 444 § 1 k.c.). Roszczenie o zasądzenie odpowiedniej sumy na wskazany cel społeczny związane jest zaś immanentnie z wskazanym wyżej roszczeniem o zadośćuczynienie (art. 448 k.c.).

Aby jednak zgłoszone przez powoda roszczenia mogły zostać uwzględnione należało wykazać w niniejszym postępowaniu zaistnienie przesłanek odpowiedzialności pozwanej.

Powód, pomimo pouczenia go o wynikającym z art. 6 k.c. w zw. z art. 230-233 k.p.c. obowiązku dowodzenia i wykazania odpowiednimi dowodami swoich racji, nie wykazał w niniejszym procesie - i to w żadnym stopniu – ani doznania szkody materialnej, ani też niematerialnej (krzywdy) która by była związana ze wskazywanymi w pozwie okolicznościami.

Jednocześnie, co ma w niniejszej sprawie zasadnicze znaczenie, nie sposób przyjąć, aby zachowanie pozwanej, z którym powód upatruje podstaw swoich roszczeń było bezprawne, co również warunkuje odpowiedzialność Skarbu Państwa na gruncie art. art. 417 § 1 k.c.

Wyniki przeprowadzonego postępowania dowodowego wskazują, iż w stosunku do osadzonego powoda zachowywane były zarówno normy zaludnienia cel mieszkalnych, wymogów sanitarnych w tym odpowiedniej temperatury w celach, normy żywienia, jak i wymogi gramatury przydziału środków higieny, czystości czy dostępu do światła dziennego i sztucznego.

Jednocześnie nie sposób przyjąć, aby roszczenie powoda w jakimkolwiek zakresie uzasadniało umieszczenia osób będących nosicielami HIV z osobami zdrowymi. Takie postępowanie w stosunku do wszystkich osadzonych zgodne jest z wymogami przestrzegania zasady niezbywalnej godności osoby ludzkiej (art. 30 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej) , na którą nosicielstwo różnych chorób nie może mieć żadnego wpływu. Jednocześnie aktualny stan ogólnodostępnej wiedzy medycznej na temat tej choroby daje podstawy do twierdzenia, iż prawdopodobieństwo zarażenia się tą chorobą w skutek normalnych, codziennych kontaktów z nosicielem jest marginalne. Powód nie wskazywał również, aby z osobami takimi przebywał w celi. Nadto jego zarzuty w tym zakresie zostały sformułowane w pozwie w sposób ogólnikowy nie odnoszący się do konkretnej sytuacji faktycznej.

Pozbawienie wolności i samo jej wykonywanie z natury rzeczy związane jest z określonymi dolegliwościami. Pozwany zapewnił i zapewnia powodowi dostęp do środków higieny, czystości i urządzeń koniecznych do życia codziennego w ilościach przewidzianych wskazanymi wyżej rozporządzeniami Ministra Sprawiedliwości. Powód ma również zapewniony odpowiedni dostęp do świadczeń medycznych oraz do personelu medycznego Aresztu Śledczego, z których usług jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego korzystał. Nie wskazywał przy tym, aby w tym zakresie miał do pozwanego jakiegokolwiek zastrzeżenia.

Nie sposób więc w tej sytuacji twierdzić, iż postępowanie pozwanego w tym zakresie pozostawało w sprzeczności z prawem, skoro znajdowało oparcie w przepisach wykonawczych wydanych w oparciu o ustawową delegację wynikającą z treści art. 109 § 2 k.k.w. i art. 249 § 1 i 3 k.k.w.

Nie sposób również przyjąć, aby pogorszenie się stanu zdrowia wzroku powoda związane było ze stosowanymi na oknach zabezpieczeniami w postaci siatki ochronnej i krat. Powód słuchany informacyjnie na rozprawie 27 października 2010 roku, wskazał iż powstania tej wady upatruje w usytuowaniu odbiornika telewizyjnego. Jednocześnie powód w żaden sposób nie wykazał, aby wada ta miała większą wartość niż wynikająca z badania przeprowadzonego w kwietniu 2009 roku. W tym zakresie nie składał również żadnych wniosków dowodowych, pomimo, iż o obciążającym go w tym zakresie obowiązku został pouczony przez Sąd. Dodać należy, iż wada tej wartości u dorosłego, 33 letniego człowieka w aktualnych warunkach cywilizacyjnych, czy to u osób osadzonych, czy przebywających na wolności nie jest okolicznością nadzwyczajną. Na jej powstanie wpływa chociażby wskazywane przez powoda oglądanie telewizji, bez względu na to na jakiej wysokości odbiornik się znajduje.

T. w celach mieszkalnych w okresie letnim wynika z panujących w tym czasie warunków atmosferycznych. Powodowi, tak jak i innym osadzonym wydawano w związku z panującą latem temperaturą dodatkowe napoje a powód miał również nieograniczony dostęp do zimnej wody.

Wszystko powyższe wskazuje, iż brak podstaw do stwierdzenia, iżby istotnie powód doznał szkody i krzywdy w związku z opisanym w pozwie zachowaniem pozwanego. W związku z tym stwierdzić należy, iż nie zostało wykazane, aby zachodziły podstawy do pociągnięcia pozwanego do odpowiedzialności zgodnie ze zgłoszonymi przez powoda żądaniami.

Nie sposób również twierdzić aby powód pozbawiony był dostępu do zajęć kulturalno-oświatowych, bądź możliwości pracy w warunkach pozbawienia wolności. Z zajęć tych korzystał, a skreślony z listy uczestników został z uwagi na niewłaściwe zachowanie. Umożliwienie osadzonym pracy odbywa się w miarę możliwości jednostki penitencjarnej. Powód nie budził zaufania u osoby nadzorującej pracę na rzecz organizacji pożytku publicznego. Trudno w tej sytuacji wymagać od tej organizacji aby wzięła na siebie odpowiedzialność za zachowanie powoda poza terenem aresztu śledczego.

Odnosząc się do podniesionego przez pozwanego zarzutu przedawnienia roszczenia skazać należy, iż w okolicznościach niniejszej sprawy jego podniesienie pozostawało bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Zgodnie bowiem z treścią art. 117 §1 k.c. przedawnieniu ulegają roszczenia majątkowe. Aby skutecznie podnieść ten zarzut roszczenie musi istnieć. Przedawnić bowiem może się jedynie istniejące roszczenie rozumiane w znaczeniu materialno-prawnym jako prawo podmiotowe związane z określonym stanem faktycznym. Przeprowadzone postępowanie dowodowe nie wykazało, aby po stronie roszczenia takie istotnie istniało. Co za tym idzie nie można do niego odnosić instytucji przedawnienia.

Dlatego też Sąd powództwo oddalił, co znalazło odzwierciedlenie w pkt I wyroku.

O kosztach (pkt II wyroku) Sąd orzekł w oparciu o przepis art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. oraz § 6 pkt 5 w zw. z § 2 ust 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163 poz. 1349 ze zm.) zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik

procesu, zasądając od powoda na rzecz pozwanego 2.400,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w niniejszym postępowaniu.